

VISITES A LA MANRESA DESCONEGUDA

Festa Major 2025

OCTUBRE DE 1975 Els espais de la repressió

Manresa
Ciutat Mil·lenària

OCTUBRE DE 1975

Els espais de la repressió

L'octubre de 1975, en el tram final de la dictadura franquista i a poques setmanes de la mort de Franco, destacats lluitadors i lluitadores antifranquistes a Manresa van viure un dels últims i més durs episodis repressius perpetrats pel règim.

Eren temps convulsos. La dictadura havia consolidat el seu control social, polític i religiós després de la Guerra Civil, però a partir de la dècada de 1960 es van poder reorganitzar formes de resistència. El PSUC ho va fer a través de comitès que treballaven en organitzacions legals com les associacions de veïns, mentre prenién força nuclis de lluita obrera i social com les Comissions Obreres (CCOO) i moviments cristians com la Joventut Obrera Cristiana (JOC) o la Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC). Aquest entramat de resistència va permetre sostenir una

oposició activa, clandestina però eficaç, que el règim intentava sufocar amb una repressió implacable.

Detencions, tortures i el cop a l'aparell de propaganda

L'onada repressiva es va precipitar arran de la troballa per part de la Comandància de la Guàrdia Civil de Manresa d'una octaveta clandestina signada per les CCOO en què es denunciaven les execucions de cinc militants d'ETA i del FRAP, afusellats el 27 de setembre de 1975. Aquest full, redactat per militants com Josep Fuentes, Rufí Cerdan i Josep Ramon Mora reivindicava la millora de les condicions de treball i de vida de la classe obrera, reclamava drets fonamentals com els de reunió, associació, expressió i de vaga, i es posicionava en contra tant de la pena de mort com del terrorisme. La descoberta d'aquest full va servir de pretext per iniciar una operació repressiva de gran abast.

Entre el 9 i el 16 d'octubre de 1975 van ser detingudes 25 persones. La primera detenció va ser la de Maria Teresa Vilajeliu, vinculada -temps enrere- a les Plataformes Anticapitalistes i a l'Associació de Veïns del Xup. Va ser traslladada a la Caserna de la Guàrdia

Civil de Manresa, un espai que esdevindria el centre de les tortures i interrogatoris per a tots els afectats. Allà, Vilajeliu va patir maltractaments severos que van requerir la seva hospitalització.

Les detencions i els interrogatoris es van succeir amb rapidesa: almenys catorze militants van ser retinguts a la mateixa caserna, i molts d'ells van patir interrogatoris acompanyats de tortures físiques i psicològiques, amenaces a la família i humiliacions constants.

El principal focus d'interès de la Guàrdia Civil era localitzar i desmantellar l'aparell manresà del PSUC i de les Comissions Obreres, i quan van detenir Josep Cònsola, responsable de l'aparell de propaganda, va arribar el cop definitiu. El cos policial va localitzar el local a la planta baixa del número 11 del carrer Cantarell de Manresa, on es guardava tota la maquinària de propaganda, i on s'arxivaven tots els documents de CCOO i del PSUC. Era el centre neuràlgic de l'estructura clandestina. En aquell pis van descobrir un total de cinc multicopistes i més de cent quilos de material imprès, incloent-hi fullets, llibres, publicacions i fulls volants de diverses organitzacions antifranquistes, principalment del PSUC i de CCOO, però també d'altres com l'Assemblea del Bages.

El procés judicial, empresonaments i fugides forçades

El jutge d'instrucció de Manresa, Antonio López-Carrasco, va autoritzar l'aplicació del Decret-Llei 10/1975 sobre

Prevenió del Terrorisme, que permetia retenir els detinguts fins a deu dies incomunicats sota custòdia de la Guàrdia Civil abans de posar-los a disposició judicial. Aquesta mesura reforçava la repressió contra l'oposició política sota el pretext de combatre el terrorisme. Alguns dels detinguts es van negar a signar les declaracions o a ratificar-les davant del jutge si no es feia constar explícitament que havien estat sotmesos a tortures durant els interrogatoris.

D'entre els vint-i-cinc interrogats, en un primer moment, catorze van ser detinguts i posats a disposició judicial. Van ser reclosos inicialment a la presó de Manresa, a les Escodines, junt amb presos comuns, on la comunicació amb l'exterior era complicada, amb visites a través de reixes i la correspondència i el menjar sotmesos a estricta censura. Des d'allà van poder redactar una carta oberta a l'opinió pública de Manresa denunciant els fets viscuts. Finalment, cinc d'ells van ser empresonats: Josep Fuentes, Joan Sala, Josep Cònsola, Jaume Sala i Manuel Ramos i traslladats a la presó Model de Barcelona.

Paral·lelament, altres militants, com Sebastià Vives, Francesc Padullés, Lluís Maruny i Joaquín Vizcaíno, van aconseguir fugir i van ser declarats en cerca i captura. Van trobar refugi a Barcelona, en cases de militants i simpatitzants.

Solidaritat i continuïtat de la lluita

La solidaritat amb els detinguts i les se-

Pati interior de la presó. Any 1992 (Fotografia d'Eduard Sánchez. Arxiu Comarcal del Bages)

ves famílies va ser immediata. Familiars i amics dels empresonats van mobilitzar-se, organitzant recollides de diners per a les fiances i per al suport econòmic a les famílies, recollint certificats de bona conducta de diversos sacerdots i impulsant diferents accions de suport. Es van obrir caixes de resistència a les empreses, entitats i associacions. El sector més compromès de l'Església manresana al voltant de mossèn Junyent va tenir un paper actiu, denunciant els fets, llegint homilies de protesta i organitzant trobades, i també va ser especialment destacat el paper del Comitè de Solidaritat. Un dels actes més significatius i recordats va ser la pregària de solidaritat convocada pel Moviment de Cursets de Cristiandad a l'Església de Casa Caritat, amb la participació de més de dues-centes persones.

La mort de Franco el 20 de novembre de 1975 va canviar radicalment la situació. Aquest fet va obrir la porta a un indult general per als presos polítics. Els cinc presoners manresans van ser alliberats sota fiança de 50.000 pessetes cadascun el 6 de desembre de 1975. La seva arribada a Manresa el 8 de desembre va ser un moment de gran emotivitat, amb una multitud de persones

que els esperà al pont de la Reforma. Els quatre manresans que s'havien vist obligats a fugir es van presentar voluntàriament a l'Ajuntament de Manresa l'11 de desembre, on van ser rebuts per l'alcalde Roqueta i, després de passar per la caserna i el jutjat, van ser posats en llibertat provisional.

Tot i les detencions i les brutals tortures, els militants antifranquistes van continuar actius. La repressió va tenir l'efecte contrari al desitjat pel règim, generant un fort moviment de solidaritat i sumant molta gent a la causa antifranquista. Les experiències traumàtiques però, deixaren inevitablement, seqüeles, agreujades per la impunitat dels responsables.

Aquesta nova etapa va significar la continuïtat de l'activisme i el moment en què les Comissions Obreres van poder establir el seu primer local al Pas-seig de Pere III, a la Ben Plantada, i la UGT de Manresa també es va presentar públicament i va obrir locals propis a la comarca. Finalment, un esdeveniment molt significatiu va ser el primer míting públic del PSUC a Manresa, celebrat el 3 de juliol de 1976 a la Sala Loiola, que va representar la sortida a la llum pública dels seus militants. ■

ORGANITZAT PER: **Ajuntament de Manresa**

AMB EL SUPORT DE:

AMB LA COL·LABORACIÓ DE: Centre d'Estudis del Bages, Comissions Obreres, Cor Incordis, Fundació Turisme i Fires de Manresa i Museu de Manresa i amb la participació d'Associació Memòria i Història de Manresa, Foment de la Memòria Popular, Associació de veïns Vic-Remei i Tirallongues

**memorial
democràtic**

 **Generalitat
de Catalunya**

TEXT: Gal·la Garcia Casarramona

FOTOGRAFIA DE PORTADA: **Façana de la presó de les Escodines als anys 1970**
(Fons Marià Lladó. Arxiu Comarcal del Bages)